

УДК 343.148

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2025-4-9>**Хитра Андрій Ярославович,**

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри кримінального процесу

та криміналістики факультету № 1

Львівського державного університету внутрішніх справ,

вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7125-1953>

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ДІТЕЙ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню процесуальних та криміналістичних особливостей проведення допиту неповнолітніх осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Проаналізовано положення Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), зокрема статті 226, яка регламентує допит малолітніх та неповнолітніх осіб. Розглянуто специфіку психологічного стану дітей-жертв торгівлі людьми, їх травматизацію та особливості взаємодії з правоохоронними органами. Досліджено міжнародну практику проведення допитів неповнолітніх жертв злочинів, зокрема Протокол NICHHD (National Institute of Child Health and Human Development), який широко застосовується у США, Великій Британії, Нідерландах, Ізраїлі та інших країнах. Проаналізовано положення Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція) та Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми. Встановлено, що діти-жертви торгівлі людьми потребують особливого підходу при проведенні допиту через підвищену вразливість, страх перед торговцями людьми, недовіру до правоохоронних органів та посттравматичний стресовий розлад. Визначено необхідність створення комфортного середовища для допиту, застосування техніки відкритих питань, залучення психологів та соціальних працівників, використання спеціально обладнаних приміщень («зелених кімнат»). Розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення процедури допиту дітей-жертв торгівлі людьми в Україні з урахуванням міжнародного досвіду та вимог національного законодавства. Обґрунтовано доцільність впровадження структурованих протоколів допиту, які базуються на науково-доказових методах, підвищення кваліфікації слідчих та прокурорів у сфері роботи з травмованими дітьми, забезпечення відеофіксації допитів для мінімізації повторних процесуальних дій.

Ключові слова: допит, торгівля людьми, неповнолітні, діти-жертви, Протокол NICHHD, травма-орієнтований підхід, кримінальне провадження, слідчі дії, захист прав дітей.

Khytra Andrii. Peculiarities of interrogation of children victims of human trafficking

Abstract. The article is devoted to the study of procedural and forensic features of interrogation of minors who have suffered from human trafficking. The provisions of the Criminal Procedural Code of Ukraine, in particular Article 226, which regulates the interrogation of minors, are analyzed. The specifics of the psychological state of child victims of human trafficking, their trauma, and the peculiarities of interaction with law enforcement agencies are examined. The international practice of interrogating minor victims of crimes is studied, in particular the NICHHD Protocol (National Institute of Child Health and Human Development), which is widely used in the USA, Great Britain, the Netherlands, Israel, and other countries. The provisions of the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention) and the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings are analyzed. It has been established that child victims of trafficking require a special approach during interrogation due to increased vulnerability, fear of traffickers, distrust of law enforcement, and post-traumatic stress disorder. The necessity of creating a comfortable environment for interrogation, applying open-ended questioning techniques, involving psychologists and social workers, and using specially equipped premises ("green rooms") has been identified. Practical recommendations have been developed to improve the procedure for interrogating child victims of trafficking in Ukraine, taking into account international experience and national legislation requirements. The expediency of implementing structured interrogation protocols based on evidence-based methods, increasing the qualifications of investigators and prosecutors in working with traumatized children, and ensuring video recording of interrogations to minimize repeated procedural actions is substantiated.

Key words: interrogation, human trafficking, minors, child victims, NICHHD Protocol, trauma-informed approach, criminal proceedings, investigative actions, protection of children's rights.

Вступ. Торгівля людьми є одним із найтяжчих злочинів проти свободи та гідності особи, яке завдає глибокої фізичної та психологічної травми своїм жертвам. Особливо вразливою категорією постраждалих від цього злочину є діти, які в силу свого віку та психологічних особливостей потребують спеціального підходу під час кримінального провадження. Згідно зі статтею 149 Кримінального кодексу України, торгівля людьми, вчинена стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи, є кваліфікуючою ознакою цього злочину та тягне посилену кримінальну відповідальність [1].

За даними Міністерства соціальної політики України, у період з 2019 до 2025 року статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, отримали щонайменше 1 015 громадян України (2019 – 241; 2020 рік – 146, 2021 – 163, 2022 – 101, 2023 – 70, 2024 – 182, 2025 (станом на липень) – 112 осіб).

З 2019 по 2025 рік щонайменше 20 дітей отримали статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми в Україні (2019 рік – 13 дітей (3 хлопчики та 10 дівчаток), 2025 рік (станом на липень) – 7 дітей). Інші роки (2020–2024) – офіційні дані щодо кількості дітей не оприлюднені у відкритих джерелах. Проте загальна тенденція свідчить про те, що діти становлять менше 10% від загальної кількості постраждалих. У 2019 році одна дитина була продана третім особам, інші постраждали від сексуальної експлуатації, використання у збройних конфліктах, порнобізнесі та трудової експлуатації. У 2025 році діти постраждали переважно від трудової та сексуальної експлуатації [2]. При цьому реальна кількість дітей-жертв торгівлі людьми значно перевищує офіційну статистику через латентність цього злочину та труднощі виявлення постраждалих. Особливо ситуація погіршилась у зв'язку із агресією російської федерації 2022 року. Міжнародна організація з міграції відзначає, що з 2000 року за допомогою до громадських організацій звернулися понад 15 тисяч українців, які постраждали від торгівлі людьми [2].

Допит дітей, які постраждали від торгівлі людьми, є критично важливою слідчою дією, яка часто визначає успіх кримінального про-

вадження. Однак проведення такого допиту вимагає від слідчого не лише знання процесуальних норм, але й розуміння психологічних особливостей травмованих дітей, володіння спеціальними техніками спілкування та дотримання міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дітей.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі процесуальних та криміналістичних особливостей допиту дітей, які постраждали від торгівлі людьми, розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення цієї процедури в Україні з урахуванням міжнародного досвіду та національного законодавства.

Матеріали та методи. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Діалектичний метод використано для аналізу процесуальних норм та їх застосування на практиці. Порівняльно-правовий метод застосовано для вивчення міжнародного досвіду проведення допитів неповнолітніх жертв злочинів, зокрема практики США, Великої Британії, Нідерландів, Ізраїлю. Системно-структурний метод дозволив розглянути допит як комплексну слідчу дію з множиною взаємопов'язаних елементів. Формально-логічний метод використано для тлумачення процесуальних норм та формулювання висновків.

Емпіричну базу дослідження становлять положення Кримінального процесуального кодексу України [3], Закону України «Про протидію торгівлі людьми» [4], міжнародні правові акти (Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства [5], Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми [6], Протокол ООН про попередження і припинення торгівлі людьми [7]), науково-методичні рекомендації Ради Європи щодо допиту дітей [8], дослідження ефективності Протоколу NICHD, судова практика України у справах про торгівлю людьми [9].

Проаналізовано сучасні наукові публікації у міжнародних виданнях, зокрема дослідження М. Ламб (M. Lamb), Й. Орбах (Y. Orbach), І. Гершкович (I. Hershkowitz) щодо структурованих протоколів допиту дітей [10], роботи

М. Цир (M. Cyr), Л. Беня (L. Benia) про ефективність Протоколу NICHD у різних країнах [11; 12], публікації Національного інституту юстиції США про травма-орієнтований підхід до допиту жертв торгівлі людьми [13].

Результати. *Правове регулювання допиту неповнолітніх в Україні.* КПК України містить спеціальні норми, які регламентують особливості проведення допиту малолітніх та неповнолітніх осіб. Згідно зі статтею 226 КПК України, допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря. Допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день [3].

Особам, які не досягли шістнадцятирічного віку, роз'яснюється обов'язок про необхідність давання правдивих показань, не попереджуючи про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання. До початку допиту законному представнику, педагогу, психологу або лікарю роз'яснюється їхній обов'язок бути присутніми при допиті, а також право заперечувати проти запитань та ставити запитання [3].

Стаття 354 КПК України встановлює особливості допиту малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого під час судового провадження. Допит малолітнього свідка і, за розсудом суду, неповнолітнього свідка проводиться в присутності законного представника, педагога чи психолога, а за необхідності – лікаря. У випадках, коли це необхідно для об'єктивного з'ясування обставин та/або захисту прав малолітнього чи неповнолітнього свідка, за ухвалою суду він може бути допитаний поза залом судового засідання в іншому приміщенні з використанням відеоконференції [3].

Стаття 232 КПК України передбачає можливість проведення допиту, впізнання у режимі відеоконференції під час досудового розслідування [3]. Така форма проведення слідчої дії особливо важлива для дітей-жертв торгівлі людьми, оскільки дозволяє мінімі-

зувати їх контакт з підозрюваним та знизити рівень повторної травмизації.

Психологічні особливості дітей-жертв торгівлі людьми. Діти, які постраждали від торгівлі людьми, зазнають значної психологічної травми, що суттєво впливає на їхню здатність давати показання. Дослідження показують, що жертви торгівлі людьми часто страждають від посттравматичного стресового розладу, тривожності, депресії, порушень пам'яті та уваги.

Торговці людьми систематично застосовують методи психологічного маніпулювання та контролю над жертвами, що призводить до формування у дитини викривленого сприйняття реальності, почуття провини, страху перед авторитетами, недовіри до правоохоронних органів. Часто жертви розглядають торговця як особу, від якої вони залежні, і відчувають страх за власну безпеку та безпеку своїх близьких навіть після визволення.

Важливою особливістю психологічного стану дітей-жертв торгівлі людьми є їх схильність до навіювання, що може призвести до надання неточних показань під впливом навідних запитань. Водночас травматичний досвід може спричинити фрагментарність спогадів, неспроможність відтворити події у хронологічній послідовності, емоційну відстороненість під час розповіді про травматичні події.

Міжнародний досвід: Протокол NICHD та травма-орієнтований підхід. Національний інститут здоров'я та розвитку дитини США (NICHD) розробив структурований протокол допиту дітей, який базується на результатах наукових досліджень у галузі пам'яті, комунікативних навичок та соціальних тенденцій дітей. Протокол NICHD широко використовується у США, Великій Британії, Нідерландах, Ізраїлі, Канаді, Південній Кореї та інших країнах [14, с. 77].

Метаналіз ефективності Протоколу NICHD, який провів науковець Л. Беня та ін. (2015), показав значний вплив використання протоколу на якість допиту: інтерв'юери, які застосовували протокол, використовували значно більше відкритих питань та менше навідних запитань порівняно з контрольною

групою [11, с. 268]. Дослідження М. Ламба та ін. (2007) встановило, що інтерв'юери, які використовують Протокол NICHD, застосовують щонайменше втричі більше відкритих питань та приблизно вдвічі менше навідних запитань порівняно з допитами без використання протоколу [10, с. 1210].

Протокол NICHD складається з трьох основних фаз: вступної, встановлення контакту та змістовної (вільної розповіді). У вступній фазі інтерв'юер представляється, пояснює дитині її завдання (необхідність детально описувати події та говорити правду) і роз'яснює основні правила (дитина може і повинна говорити «я не пам'ятаю», «я не знаю», «я не розумію» або виправляти інтерв'юера, коли це необхідно) [10, с. 1205]. Фаза встановлення контакту спрямована на створення розслабленого, підтримуючого середовища для дитини та встановлення довіри між дитиною та інтерв'юером. У змістовній фазі основний акцент робиться на отриманні інформації через відкриті питання, які стимулюють вільну розповідь дитини.

Дослідження, проведене у Нідерландах (2022), показало, що інтерв'ю з використанням Протоколу NICHD містили значно більше запрошень до розповіді та менше навідних питань порівняно з неструктурованими інтерв'ю [15, с. 248]. Важливо відзначити, що серед випадків, досліджених у цьому дослідженні, була категорія «інші види насильства», яка включала торгівлю людьми.

Травма-орієнтований підхід до допиту жертв торгівлі людьми передбачає розуміння впливу травми на поведінку жертви та адаптацію процедури допиту до потреб травмованої особи [13]. Національний інститут юстиції США рекомендує правоохоронним органам застосовувати жертво-центрований підхід, який ставить фізичні та психологічні потреби жертви (її безпеку, безпеку її близьких, доступ до послуг та правовий захист) вище традиційних показників успіху кримінального судочинства (арешти, успішні обвинувачення) [13].

При проведенні допиту жертв торгівлі людьми слід уникати методів, що нагадують

допит підозрюваного, утримуватися від фізичного контакту з жертвою, проводити бесіду у комфортному середовищі особою, яка не була безпосередньо залучена до затримання або рейду [16]. Рекомендується використовувати розмовний підхід замість серії швидких запитань для отримання попередньої інформації.

Виклики та бар'єри при допиті дітей-жертв торгівлі людьми. Аналіз судової практики України у справах про торгівлю людьми показує, що потерпілими у переважній більшості є молоді жінки віком від 17 до 30 років, які на момент укладення стосовно них незаконної угоди не були працевлаштовані, мали відсутні засоби для існування або кредитні зобов'язання. Багато з них виросли в неповних родин або малозабезпечених сім'ях [9, с. 15].

При допиті дітей-жертв торгівлі людьми слідчі стикаються з численними викликами. По-перше, діти можуть відчувати страх перед торговцями та побоюватися помсти. Торговці людьми часто використовують страх перед правоохоронними органами для контролю над жертвами, представляючи поліцію як ворога [16]. По-друге, жертви можуть відчувати провину та сором, особливо якщо торгівля включала сексуальну експлуатацію. По-третє, мовні та культурні бар'єри можуть ускладнювати спілкування, особливо якщо дитина є іноземцем [13].

Дослідники також відзначають, що втрата пам'яті, відсутність концентрації, емоційна реактивність та множинні версії однієї історії можуть бути ознаками травми, а не спробою ухилитися від правди. Наприклад, відсутність лінійної пам'яті часто є ознакою травми, тому під час початкових інтерв'ю може бути корисно запитувати «Що ще сталося?» замість «Що сталося потім?» [16].

Роль спеціально обладнаних приміщень та відеофіксації. Важливою складовою забезпечення комфортних умов для допиту дітей-жертв злочинів є створення спеціально обладнаних приміщень, так званих «зелених кімнат». Такі приміщення мають дружній до дитини дизайн, обладнані м'якими меблями, іграшками, матеріалами для малювання, що

допомагає дитині почуватися у безпеці та розслабитися [8, с. 25].

Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція) передбачає необхідність забезпечення можливості запису на відеоплівку опитування жертви дитини та прийняття таких відеосвідчень як доказу в суді згідно з нормами національної кримінально-процесуальної системи [5].

Відеофіксація допиту має декілька важливих переваг. По-перше, вона дозволяє уникнути необхідності повторного допиту дитини, що мінімізує ризик вторинної віктимізації. По-друге, відеозапис забезпечує повне та точне відтворення показань, що є важливим для оцінки їх достовірності судом. По-третє, можливість використання відеозапису як доказу дозволяє уникнути безпосередньої участі дитини у судовому засіданні, що знижує рівень стресу та травматизації [8, с. 28].

Судова практика України показує, що система захисту потерпілих та свідків у справах про торгівлю людьми використовує такі заходи безпеки, як забезпечення конфіденційності відомостей про особу, закритий судовий розгляд, дистанційний допит потерпілих та свідків через відеоконференцію [9, с. 42].

Порівняльний аналіз практики різних країн. У Великій Британії діє система «Досягнення найкращих доказів» (Achieving Best Evidence), яка передбачає використання структурованого підходу до допиту дітей та вразливих свідків. Інтерв'ю записуються на відео і можуть використовуватися як основні докази у суді, що дозволяє уникнути необхідності повторного допиту дитини [17, с. 6].

У США діють Центри захисту дітей (Child Advocacy Centers), які забезпечують мультидисциплінарний підхід до розслідування випадків насильства над дітьми. Такі центри об'єднують правоохоронців, прокурорів, соціальних працівників, медичних працівників та фахівців у галузі психічного здоров'я для забезпечення комплексної підтримки дітей-жертв [13].

Ізраїль широко використовує Протокол NICHD у розслідуванні злочинів проти дітей

з 2000-х років. Дослідження показують, що впровадження протоколу значно покращило якість допитів та збільшило кількість успішних обвинувачень [10, с. 1220].

У Нідерландах організація Safe Home, національне агентство із захисту дітей від насильства, впровадила Протокол NICHD для проведення допитів дітей. Професіонали Safe Home отримують триденне навчання з використання протоколу з регулярними сесіями зворотного зв'язку [15, с. 244].

Практичні рекомендації для України. На основі проведеного аналізу можна сформулювати наступні рекомендації щодо вдосконалення процедури допиту дітей-жертв торгівлі людьми в Україні:

1. Впровадження структурованих протоколів допиту. Доцільним є адаптація та впровадження в Україні структурованих протоколів допиту дітей, подібних до Протоколу NICHD, з урахуванням особливостей національного законодавства та культурного контексту.

2. Спеціалізація слідчих та прокурорів. Необхідно створити спеціалізовані підрозділи слідчих та прокурорів, які займаються справами про торгівлю людьми та проходять регулярне навчання з питань роботи з травмованими дітьми, застосування травма-орієнтованого підходу, використання спеціальних технік допиту.

3. Розширення мережі «зелених кімнат». Слід забезпечити створення спеціально обладнаних приміщень для допиту дітей-жертв злочинів у всіх регіонах України, оснащених обладнанням для відеофіксації та забезпечених присутністю кваліфікованих психологів.

4. Обов'язкова відеофіксація допитів. Необхідно впровадити практику обов'язкової відеофіксації всіх допитів дітей-жертв торгівлі людьми з можливістю використання відеозапису як основного доказу у суді.

5. Мультидисциплінарний підхід. Слід забезпечити тісну взаємодію правоохоронних органів, прокуратури, служб у справах дітей, психологів, соціальних працівників, медичних працівників та представників громадських організацій при роботі з дітьми-жертвами торгівлі людьми.

6. Удосконалення процесуальних норм. Доцільно внести зміни до КПК України, які б більш детально регламентували процедуру допиту дітей-жертв торгівлі людьми, передбачали обов'язкове застосування травма-орієнтованого підходу, встановлювали вимоги до кваліфікації спеціалістів, які беруть участь у допиті.

7. Мінімізація повторних допитів. Необхідно забезпечити якісну підготовку до першого допиту дитини, щоб максимально повно отримати всю необхідну інформацію та уникнути необхідності повторних процесуальних дій, які можуть спричинити вторинну віктимізацію.

Висновки. Допит дітей, які постраждали від торгівлі людьми, є складною процесуальною дією, яка вимагає від слідчого не лише дотримання процесуальних норм, але й застосування спеціальних психологічних та криміналістичних методів. Діти-жертви торгівлі людьми внаслідок пережитої травми потребують особливого підходу, який враховує їхню підвищену вразливість, страх, недовіру до авторитетів та можливі порушення пам'яті.

Аналіз міжнародного досвіду свідчить про ефективність застосування структурованих протоколів допиту, зокрема Протоколу NICHD, який базується на науково-доказових методах та передбачає використання відкритих питань, поетапну побудову бесіди, створення комфортної атмосфери для дитини.

Дослідження у різних країнах підтверджують, що використання таких протоколів значно покращує якість отриманої інформації та збільшує ймовірність успішного судового розгляду.

Українське законодавство, зокрема КПК України, містить низку норм, які забезпечують спеціальні гарантії для дітей під час кримінального провадження. Однак на практиці існує потреба у більш детальній регламентації процедури допиту дітей-жертв торгівлі людьми, впровадженні структурованих протоколів, створенні спеціалізованих підрозділів слідчих та прокурорів, розширенні мережі «зелених кімнат», забезпеченні обов'язкової відеофіксації допитів.

Впровадження цих заходів дозволить підвищити ефективність розслідування злочинів торгівлі людьми, забезпечити належний захист прав та інтересів дітей-жертв, мінімізувати ризики вторинної віктимізації та сприяти їх успішній реабілітації та реінтеграції у суспільство.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці конкретного протоколу допиту дітей-жертв торгівлі людьми, адаптованого до українських реалій, створенні навчальних програм для слідчих та прокурорів, проведенні емпіричних досліджень ефективності різних методів допиту у вітчизняній практиці.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.09.2025).
2. Протидія торгівлі людьми: інформаційно-аналітичні матеріали. Міністерство соціальної політики України. Київ, 2020. URL: <https://www.msp.gov.ua/about/klyuchovi-napryamy/protydiya-torhivli-lyudmy> (дата звернення: 15.09.2025).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 15.09.2025).
4. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 №3739-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17> (дата звернення: 15.09.2025).
5. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція): Міжнародний документ від 25.10.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927 (дата звернення: 15.09.2025).
6. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми: Міжнародний документ від 16.05.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858 (дата звернення: 15.09.2025).
7. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, та покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності: Міжнародний документ від 15.11.2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_791 (дата звернення: 15.09.2025).

8. Методичні рекомендації щодо організації роботи з дітьми. UNICEF Ukraine, Міністерство внутрішніх справ України. Київ, 2020. 96 с.

9. Судова практика з питань застосування законодавства щодо протидії торгівлі людьми та з приводу призначення покарань за ст. 149 КК України. Апеляційний суд Донецької області, Міжнародна організація з міграції. Донецьк, 2015. 78 с.

10. Lamb M.E., Orbach Y., Hershkowitz I., Esplin P.W., Horowitz D. A structured forensic interview protocol improves the quality and informativeness of investigative interviews with children: A review of research using the NICHD Investigative Interview Protocol. *Child Abuse & Neglect*. 2007. Vol. 31(11–12). P. 1201–1231. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2007.03.021>

11. Benia L.R., Hauck-Filho N., Dillenburg M., Stein L.M. The NICHD Investigative Interview Protocol: A Meta-Analytic Review. *Journal of Child Sexual Abuse*. 2015. Vol. 24(3). P. 259–279. DOI: <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1006749>

12. Cyr M., Lamb M.E. Assessing the effectiveness of the NICHD investigative interview protocol when interviewing French-speaking alleged victims of child sexual abuse in Quebec. *Child Abuse & Neglect*. 2009. Vol. 33(5). P. 257–268. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2008.04.002>

13. A Practical Guide to Interviewing Potential Human Trafficking Victims / National Institute of Justice. Washington, D.C., 2024. URL: <https://nij.ojp.gov/topics/articles/practical-guide-interviewing-potential-human-trafficking-victims> (дата звернення: 15.09.2025).

14. La Rooy D., Brubacher S.B., Aromäki-Stratos A., Cyr M., Hershkowitz I., Korkman J., Myklebust T., Naka M., Peixoto C.E.S., Roberts K.P., Stewart H.L., Lamb M.E. The NICHD protocol: A review of an internationally-used evidence-based tool for training child forensic interviewers. *Journal of Criminological Research, Policy and Practice*. 2015. Vol. 1(2). P. 76–89. DOI: <https://doi.org/10.1108/JCRPP-01-2015-0001>

15. Erens B., Veenstra M., Ahsmann M., La Rooy D. The NICHD interview protocol used by Dutch child protection workers: Effects on interview style, children's reported information and susceptibility to suggestion. *Applied Cognitive Psychology*. 2022. Vol. 36(1). P. 242–254. DOI: <https://doi.org/10.1002/acp.3893>

16. Trauma-Informed Victim Interviewing / Office for Victims of Crime Training and Technical Assistance Center. URL: <https://www.ovcttac.gov/taskforceguide/eguide/5-building-strong-cases/53-victim-interview-preparation/trauma-informed-victim-interviewing/> (дата звернення: 15.09.2025).

17. Fernandes C., Antunes C., Alberto I. Forensic Interview Techniques in Child Sexual Abuse Cases: A Scoping Review. *Trauma, Violence & Abuse*. 2024. Vol. 25(2). P. 855–871. DOI: <https://doi.org/10.1177/15248380231160140>

18. Керівні принципи у сфері правосуддя щодо дітей, які є жертвами злочинів та свідками злочинів: Резолюція ЕКОСОП ООН 2005/20 від 22.07.2005. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/media/16976/file/Green%20Room%20Methodology%20for%20Police%20Officers.pdf> (дата звернення: 15.09.2025).

References:

1. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy [Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine] vid 05.04.2001 № 2341-III. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (data zvernennia: 15.09.2025) [in Ukrainian].

2. Protydiia torhivli liudmy: informatsiino-analitychni materialy. Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy (2020). [Combating trafficking in human beings: information and analytical materials. Ministry of Social Policy of Ukraine]. Kyiv. Retrieved from: <https://www.msp.gov.ua/about/klyuchovi-napryamy/protydiya-torhivli-liudmy> (data zvernennia: 15.09.2025). [in Ukrainian].

3. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine: Law of Ukraine] vid 13.04.2012 № 4651-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (data zvernennia: 15.09.2025) [in Ukrainian].

4. Pro protydiu torhivli liudmy: Zakon Ukrainy [On Combating Trafficking in Human Beings: Law of Ukraine] vid 20.09.2011 № 3739-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17> (data zvernennia: 15.09.2025) [in Ukrainian].

5. Konventsiiia Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnoho nasylstva (Lansarotska konventsiiia): Mizhnarodnyi dokument [Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention): International document] vid 25.10.2007. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927 (data zvernennia: 15.09.2025) [in Ukrainian].

6. Konventsiiia Rady Yevropy pro zakhody shchodo protydi torhivli liudmy: Mizhnarodnyi dokument [Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings: International document] vid 16.05.2005. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858 (data zvernennia: 15.09.2025) [in Ukrainian].

7. Protokol pro poperedzhennia i prypynennia torhivli liudmy, osoblyvo zhinkamy i ditmy, ta pokarannia za nei, shcho dopovniuie Konventsiiu OON proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti: Mizhnarodnyi dokument [Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime: International document] vid 15.11.2000. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_791 (data zvernennia: 15.09.2025) [in Ukrainian].
8. Metodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii roboty z ditmy (2020). [Methodological recommendations on working with children]. UNICEF Ukraine, Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy. Kyiv. 96 s. [in Ukrainian].
9. Sudova praktyka z pytan zastosuvannia zakonodavstva shchodo protydii torhivli liudmy ta z pryvodu pryznachennia pokaran za st. 149 KK Ukrainy (2015). [Judicial practice on the application of legislation on combating trafficking in human beings and on sentencing under Article 149 of the Criminal Code of Ukraine]. Apeliatsiyni sud Donetskoï oblasti, Mizhnarodna orhanizatsiia z mihratsii. Donetsk. 78 s. [in Ukrainian].
10. Lamb, M.E., Orbach, Y., Hershkowitz, I., Esplin, P.W., & Horowitz, D. (2007). A structured forensic interview protocol improves the quality and informativeness of investigative interviews with children: A review of research using the NICHD Investigative Interview Protocol. *Child Abuse & Neglect*, 31(11–12), 1201–1231. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2007.03.021> [in English].
11. Benia, L.R., Hauck-Filho, N., Dillenburg, M., & Stein, L.M. (2015). The NICHD Investigative Interview Protocol: A Meta-Analytic Review. *Journal of Child Sexual Abuse*, 24(3), 259–279. <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1006749> [in English].
12. Cyr, M., & Lamb, M.E. (2009). Assessing the effectiveness of the NICHD investigative interview protocol when interviewing French-speaking alleged victims of child sexual abuse in Quebec. *Child Abuse & Neglect*, 33(5), 257–268. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2008.04.002> [in English].
13. National Institute of Justice. (2024). A Practical Guide to Interviewing Potential Human Trafficking Victims. Washington, D.C. Retrieved from <https://nij.ojp.gov/topics/articles/practical-guide-interviewing-potential-human-trafficking-victims> [in English].
14. La Rooy, D., Brubacher, S.B., Aromäki-Stratos, A., Cyr, M., Hershkowitz, I., Korkman, J., Myklebust, T., Naka, M., Peixoto, C.E.S., Roberts, K.P., Stewart, H.L., & Lamb, M.E. (2015). The NICHD protocol: A review of an internationally-used evidence-based tool for training child forensic interviewers. *Journal of Criminological Research, Policy and Practice*, 1(2), 76–89. <https://doi.org/10.1108/JCRPP-01-2015-0001> [in English].
15. Erens, B., Veenstra, M., Ahsmann, M., & La Rooy, D. (2022). The NICHD interview protocol used by Dutch child protection workers: Effects on interview style, children's reported information and susceptibility to suggestion. *Applied Cognitive Psychology*, 36(1), 242–254. <https://doi.org/10.1002/acp.3893>
16. Office for Victims of Crime Training and Technical Assistance Center. Trauma-Informed Victim Interviewing. Retrieved from <https://www.ovcttac.gov/taskforceguide/eguide/5-building-strong-cases/53-victim-interview-preparation/trauma-informed-victim-interviewing/> [in English].
17. Fernandes, C., Antunes, C., & Alberto, I. (2024). Forensic Interview Techniques in Child Sexual Abuse Cases: A Scoping Review. *Trauma, Violence & Abuse*, 25(2), 855–871. <https://doi.org/10.1177/15248380231160140> [in English].
18. Kerivni pryntsypy u sferi pravosuddia shchodo ditei, yaki ye zhertvamy zlochyniv ta svidkamy zlochyniv [Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime]: Rezoliutsiia EKOSOR OON 2005/20 vid 22.07.2005. Retrieved from: <https://www.unicef.org/ukraine/media/16976/file/Green%20Room%20Methodology%20for%20Police%20Officers.pdf> (data zvernennia: 15.09.2025) [in Ukrainian].

